

CONCLUSIONS DEL WEBINAR “TECNOLOGIA I NOUS PERFILS PROFESSIONALS AL SERVEI DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC”

En el marc dels actes de celebració del XX aniversari de la declaració del conjunt arqueològic de Tarraco com a patrimoni mundial per la Unesco, el passat dimecres 11 de novembre va tenir lloc el webinar “Tecnologia i nous perfils professionals al servei del patrimoni arqueològic”, organitzat per Tarragona Impulsa i el Museu d’Història de Tarragona.

El conseller d’Educació, Memòria Històrica, Ocupació i Protecció Civil, **Manel Castaño**, va obrir l’acte. Va expressar el seu agraïment a la Conselleria de Patrimoni i a les diferents institucions participants i empreses representades, com a exemple d’experiència en aquestes oportunitats professionals que ofereix la tecnologia en el camp de la divulgació i projecció del coneixement del patrimoni. Castaño va recordar que, des de Tarragona Impulsa i com a institució de promoció econòmica que té l’Ajuntament de Tarragona, s’ha constituït una taula interdisciplinària i transversal per a la promoció del que és important per a la ciutat, com el comerç, el turisme o el patrimoni, des d’on es treballa perquè aquestes oportunitats puguin ser una realitat.

Pretori-Castell del Rei
Fotografia: ©PepEscoda

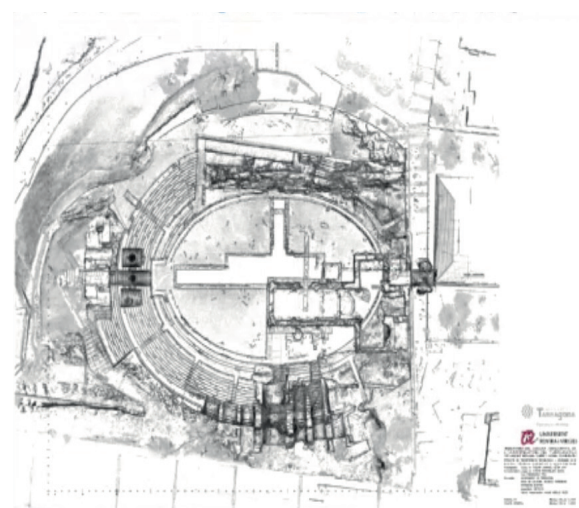

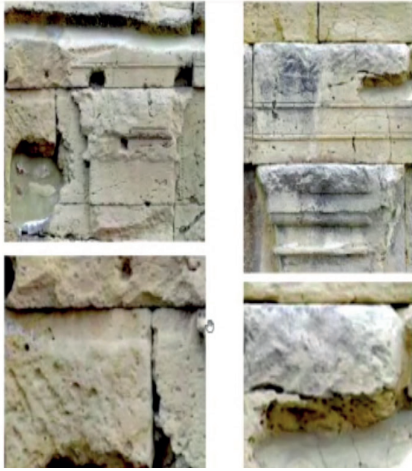
A continuació, va donar pas al Sr. **Joan Menchón**, arqueòleg i cap tècnic actual de Patrimoni Històric de l'Ajuntament de Tarragona, que va fer de mestre de cerimònies com a moderador. Menchón va fer una breu presentació dels ponents i va agrair la participació de tots aquells que han fet possible aquesta activitat. A manera d'introducció, va traçar un petit recorregut per l'evolució de Tarragona des dels anys 70 fins a l'actualitat i va explicar com ha esdevingut pionera en noves tecnologies aplicades al patrimoni, com els aixecaments fotogramètrics o les reconstruccions en 3D.

Seguidament, va donar pas a la Sra. **Marta Sáez**, responsable de Comunicació de l'Agència Catalana de Patrimoni Cultural de la Generalitat, departament que gestiona els espais museogràfics dependents d'aquesta institució. Marta Sáez va ser l'encarregada de presentar la primera ponència, incidint principalment en tres aspectes: gestió de dades, 3D i comunicació. A partir del binomi comunicació-tecnologia digital, va destacar la importància de les tecnologies i l'impacte en la comunicació del patrimoni i en els nous perfils professionals, relacionats entre els diferents àmbits i actors que hi intervenen, com ara la universitat, la recerca, la investigació, la difusió i els generadors de producte turístic. Va assenyalar que es valoraran cada cop més les competències digitals i conèixer les eines necessàries; un exemple és el *community manager*. Internet és un entorn canviant de consum massiu; requereix adaptació constant i replantejar noves estratègies de comunicació. Altres perfils demanats seran experts en analítica web i periodistes digitals. També va manifestar que, arran de la covid-19, s'ha generat molta producció audiovisual a l'entorn de la difusió del patrimoni, com les creades amb motiu del Dia Internacional dels Museus o la proliferació de les visites virtuals en directe.

El següent a intervenir va ser el Dr. **Josep M. Toldrà**, doctorat en arquitectura per la URV amb una tesi doctoral sobre la geometria de l'amfiteatre de Tarragona. Va tractar diferents aspectes, com l'evolució acadèmica en noves tecnologies durant els dotze darrers anys. Va explicar que el

2008 es va crear una assignatura optativa sobre patrimoni per anar més enllà del dibuix i incorporar-hi el 3D. En els inicis, es feia servir l'Autocad, però els resultats no van ser els esperats. Durant l'any següent, es van alternar aixecaments convencionals amb primers assajos amb fotogrametria i escanejat làser. Va referir com les tecnologies de captura massiva han anat evolucionant molt. També va parlar dels diferents àmbits d'actuació en els quals es va treballar, com la Part Alta, en col·laboració amb l'Ajuntament, i els diversos assajos que es van dur a terme amb tècniques com l'anestesi digital. Finalment, aquesta assignatura optativa va esdevenir una mena de laboratori, tot plegat lligat també a la multidisciplinarietat, que va permetre engegar la investigació i obrir nous horitzons professionals als alumnes. La seva intervenció, combinada amb diferents projeccions gràfiques, va ser molt il·lustrativa i àgil. El repte més important, però, no residia en el fet de la reproducció en 3D en si mateixa, sinó en el fet de donar solució a la problemàtica sobre què fer amb el volum d'informació, com interpretar-lo des del punt de vista gràfic. Els assajos havien de servir per traduir la informació utilitzant tècniques de fotogrametria i l'escanejat. Com a exemples, el circ romà de Tarragona, que es va fer amb metodologies pioneres, o la comparativa de l'escaneig de l'amfiteatre o les façanes del Pretori en dos períodes diferents, la qual cosa permetia monitoritzar moviments que poguessin afectar-ne les estructures.

El **Dr. Josep M. Palet**, director de l'ICAC i especialista a escala mundial en arqueologia del paisatge, científic i gestor en arqueologia clàssica, va explicar com les noves tecnologies com a eina de recerca van irrompre amb molta força. Fa uns vint-i-cinc anys, coincidint amb la creació de l'ICAC, la fotogrametria i el tractament digital de la imatge han suposat una revolució en la disciplina de la investigació. El detall de les resolucions de les imatges de satèl·lit ha permès poder fer recerca i investigació, tot plegat lligat a les perspectives d'anàlisi del territori i del paisatge que això ofereix. La fotografia feta amb dron actualment proporciona una precisió mil·limètrica, que permet alhora treballar a petita i gran escala. També va destacar l'arqueologia computacional com a eina de recerca. En relació amb el territori de Tarragona, el patrimoni també abasta altres elements, a banda dels monuments: la xarxa de camins, per exemple, que forma part del patrimoni essencial, s'ha beneficiat de les noves tecnologies així com del seu estudi. Tots aquests avenços han permès una fiabilitat en la recerca territorial a través de l'escala mil·limètrica, els treballs multidisciplinaris o la visualització de la reconstrucció del paisatge. El nou perfil d'arqueòleg es configura a partir d'una formació tradicional enriquida amb les noves tècniques, que generen nous mètodes i enceten noves línies de recerca. Tot això té un impacte important, que es veu reflectit en joves investigadors i que ens porta a recórrer un gran canvi revolucionari.

Joan Menchón va fer un petit incís, en el qual va al·ludir al manifest sobre conservació del paisatge. Va remetre a la candidatura del Priorat com a paisatge històric, presentada a la Unesco i basada en aquests estudis de paisatges d'arrel romana.

El **Dr. Víctor Menchero**, director científic de la Fundació Internacional Global Digital Heritage, va explicar que es tracta d'una entitat amb base als EEUU que treballa en diferents països. L'objectiu fonamental resideix en la documentació del patrimoni a partir de les noves tecnologies, la qual cosa consisteix en la digitalització tridimensional del patrimoni en diferents punts del món. La finalitat és democratitzar l'accés al patrimoni cultural, de manera que tothom pugui accedir al patrimoni lliurement i gratuïtament. Una de les idees més destacables que va posar sobre taula va ser que cal plantejar-se els riscos i les amenaces del patrimoni. En aquest sentit, va fer servir l'exemple de la catedral de Notre Dame a París. Amb suport audiovisual, va mostrar la tasca realitzada en diferents col·leccions de museus i jaciments. També va explicar que la digitalització tridimensional serveix per contribuir a la preservació i supervivència, ni que sigui en format digital, de manera que les generacions següents hi puguin accedir.

En concret sobre Tarragona, va fer referència als treballs de digitalització amb més d'un centenar de peces en col·laboració amb l'ACPC i l'MNAT, i va fer la comparativa amb les que tenen del Museu Britànic, que no anaven més enllà de les dues-centes cinquanta. Actualment disposen

d'un 3% del patrimoni, i s'hi pot accedir a través d'una plataforma específica. Va concloure la seva intervenció il·lustrant les seves explicacions amb un exemple d'una font romana del segle II de Tarragona, en la qual han calgut 2.078 fotos.

El **Sr. José Antonio Muñiz**, director de Digivisión, va ser l'últim convidat a intervenir com a exemple d'èxit del món empresarial, amb una solvència de trenta-dos anys d'experiència, i que ha treballat en la difusió, reconstrucció i socialització del nostre llegat del patrimoni cultural. Va parlar del seu recorregut i vinculació amb Tarragona mencionant un primer treball consistent en la gravació d'un vídeo en VHS, fins a arribar als documentals del National Geographic d'enginyeria romana. També va parlar de l'app en 3D i realitat augmentada Imageen. Abans d'acabar, però, va fer una reflexió sobre la necessitat d'aconseguir arribar al gran públic i promoure iniciatives més ambicioses, així com fixar metes que ens duguin a una cultura que fomenti els valors de respecte, conscienciació i una major implicació en la preservació del patrimoni. Això requereix un esforç per part de tots els agents implicats i apostar per invertir-hi fons, que es tradueixin en una major socialització, riquesa i creixement econòmic per seguir fent recerca.

Pocs minuts abans d'acabar el webinar, Joan Menchón va traslladar als ponents les preguntes dels espectadors assistents a l'acte, precedint la cloenda a càrrec del moderador.

Podeu recuperar el webinar complet a:

<https://youtu.be/hWtctxx71GM>.

Text: Alícia González Bernabé

Ho organitzen:

Hi col·laboren:

